

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum IV. Decretalium, per viginti, & unum Titulos distributum, De
Sponsalibus, Et Matrimoniis, eorumque impedimentis, ac dispensationibus,

...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1702

Articulus VII. Quo jure impotentia antecedens matrimonium dirimat?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73058](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73058)

matrimonij facta est post elapsim triennium experientia, aliisque probationes à jure requisitas; nullam restitutionem esse faciendam, licet maleficiatus aliud matrimonium ineat; quia frequenter contingit maleficia hæc fieri ad impotentiam alteri causandam *respectu talis*; non autem alterius personæ. de quo plura Gonzalez, & maxime Sanchez. l. 7. hic d. 92.

1312. Præter hæc not. 1. in illis casibus, in quibus primum matrimonium restaurandum, imponendam conjugibus penitentiam de commisso perjurio, dum jurarunt adesse impotentiam, quæ deprehenditur falsa. c. *Laudabilem. de frigid.* ubi additur, ut eâ peractâ cogantur redire ad prius matrimonium. Alij autem judicant, ad hoc sufficere, illam esse inchoatam; imò Sanchez cit. n. 30. censet, sufficere esse impositam, ut ad prius matrimonium redire possint. De penitentia verò imponenda videtur solum accipiendum pro casu, si verè peccarunt.

1313. Notatur 2. Si soluto primo matrimonio propter impotentiam, quæ post aliquod tempus falsa deprehenditur, & ideo restitutio fieri deberet, unus conjugum Religionem professus est ante cognitum errorem falso allegatæ impotentia, non esse faciendam restitutionem; quia, licet prius matrimonium deprehendatur fuisse verum, est tamen, *tantum ratum*, & non consummatum; Ratum autem professione solvitur ex c. 14. de *Convers. Conjugat.* Si autem vir interim suscepisset sacros ordines, uxore in sæculo remanente? si. tunc uxorem repetenti restituendum esse; quia matrimonium ratum susceptione sacri ordinis non solvitur ex dict. supra.

1314. Ex hoc colliges, sententiam in causâ matrimoniali latam, quantumcunque confirmata sit, vel lapsus fuerit terminus ad appellandum, non transire in rem judicatam, sed retractandam esse, quoties compertum fuerit, illam ex errore processisse, ut deciditur. c. *Lator. V. mandamus.* & c. *Consanguinei*, ac c. *Tenor. de Sent. & re judicata.* Item c. *Fraternitatis. de Frigidis*: sed hoc limita, ut ea sententia in rem judicatam transeat quoad hoc, ut per vim querelæ non possit contra eam allegari vel à condemnato, vel à quovis alio, in his, quæ foveant peccatum, ut pluribus videri potest apud Castropal. cit. n. 8.

ARTICULUS VII.

Quo jure impotentia antecedens matrimonium dirimat?

Basilii Pontius l. 7. de matr. c. 56. & sequentibus cum alijs defendit, matrimonium inter virum & mulierem consistere posse, etiam si eorum unus, etiam perpetuò, impotens sit ad exercendum, vel reddendum usum conjugalem. Sed contrarium cum communi Doctorum, & Sanchez l. 7. hic d. 97. omnino tenendum est. 1. quia ad matrimonium requiritur substantialiter consensus, quo quilibet contrahentium alteri constituit jus ad conjugalem usum sui corporis, quando, & quoties alter legitime id exegerit; hoc autem perpetuò impotentibus est impossibile: ergo. Ma. est ex dict. Min. constat. Nam jus ad usum impossibilem non datur, nec dari potest; cum impossibile nulla sit obligatio; ergo: Accedit declaratio Sixti V. cujus clara verba sunt: *Mandamus, ut conjugia per quoscunque Eunuchos, & Spadones, utroque teste carentes, cum quibuslibet defectum illum, sive ignorantibus, sive scientibus contrahi prohibeas: eosque ad matrimonia contrahenda inhabiles auctoritate nostrâ declares &c. & matrimonia ipsa sive de facto contracta, nulla, irrita, & invalida esse, declares.*

Dices cum cit Pontio: matrimonium impotentis cum impotente *ad castè vivendum*, etiam cognitâ impotentia, valde celebratur; ergo impotentia nullo jure dirimit matrimonium potentis cum impotente. Ant. prob. 1. ex D. Thoma in 4. d. 34. a. 2. ad 4. ubi ait, non in quolibet contractu hoc universaliter teneri; quòd ille, qui est impotens ad solvendum aliquid, non reputetur idoneus ad contractum illum, quo se obligat ad ejus solutionem. Unde concludit, *quod sicut contractus super prestanda aliqua solutione, ad quod quis est impotens de facto, si is, cum quo contrahit, sciat impotentiam, & nihilominus contrahat; quia sic ostenditur, quòd alium finem ex contractu querat.*

Deinde 3. part. q. 29. a. 2. juxta Pontium cit. c. 56. n. 2. distinguit duplicem copulam seu conjunctionem inter virum & mulierem, unam animorum, quam Pontius vocat copulam conjugalem; alteram

corporum, quam dicit copulam carnalem; copulam conjugalem, seu animorum, ait illam, qua coniunguntur in eandem vitam, munerumque societatem; & hanc docet sufficere ad valorem matrimonij, ex S. Thom. cit. cum hic expresse dicat: *Sic igitur dicendum, quod, quantum ad primam perfectionem, omnino verum fuit matrimonium Virginis DEI Matris, & Josephi; quia uterque consensit in copula conjugalem; non autem expresse in copulam carnalem, nisi sub conditione si Deo placuerit.*

Tertio id, quod ad essentiam matrimonij requiritur, tantum est, quod sit mutua coniunctio animorum in naturalem vitam societatem cum diversitate sexus; ut Pontius ait e. 57. n. 1. sed hoc totum reperitur in matrimonio huiusmodi impotentium celebrato ad castitatem vivendum: ergo est verum, legitimum, perfectumque matrimonium. Major prob. 1. quia non repugnat matrimonium esse sine omni eius usu, vel ordine ad copulam, nam dominium distinguitur ab usu; & vicissim: ergo corpus generationi aptum non est necessaria materia contractus conjugalis; ergo sine hoc stat matrimonium ex alio fine contractum. 2. nullum sacramentum subsistit sine materia ad illud necessaria; sed sacramentum matrimonij subsistit sine corpore ad generationem apto; ergo hoc non est materia necessaria sacramenti matrimonij. Min. prob. 1. quia matrimonium stat superveniente matrimonio impotentia perpetua. 2. quia si corpus generationi aptum est materia, eo sublato tollitur sacramentum, sicut tollitur & extinguitur, mutato sexu; ut si mulier mutetur in virum; at, sublato corpore ad generationem apto, matrimonij sacramentum semel rite contractum non tollitur, sicut tollitur per mutationem sexus; ergo. his praemissis

Concludit e. 58. matrimonium eorum, quorum unus cum impotentia perpetua, cognita alteri, nihilominus contrahit ad castitatem vivendum, validum esse jure quoque Ecclesiastico, probans id ex c. *consultationi: c. Requisisti. h. t. item c. Requisisti. 33. q. 1. ac demum c. 60. distinguens impotentiam ad copulam ab impotentia ad castitatem convivendum; concedit, matrimonium contractum ad copulam jure naturali esse irritum, si unus eorum sit perpetuo impotens ad copulam, non autem, si contractu*

sit solum ad castitatem vivendum. Sed his non obstantibus.

Ad primum fundamentum in n. 1316. *1319;*
 N. ant. ad prob. ex S. Thom. verum esse, quod steter contractus ejus, qui de facto est impotens ad aliquid non substantiale tali contractui, si querat alium finem, ad quem est potens, & alter id sciens nihilominus contrahat; nego autem, quod steter, si est impotens ad illud, quod in tali contractu substantialiter queritur, & queri debet. Cum autem finis matrimonij per mutuum consensum substantialiter querendus sit jus mutuum ad usum conjugalem, ut constat ex tot canonibus hactenus adductis, & hoc impotenti sit impossibile; impossibile est, quod steter conjugium, seu contractus conjugij deficiente hoc fine ad castitatem vivendum praecise, & solum socialem vitam.

Deinde S. Thomas loc. cit. expresse dicit, *1320;*
irritum, ac nullum esse matrimonium contractum cum impotente impotentia ignorata, & solvi posse ea cognita, & volente impedito. Idem evidenter dicit Sixtus V. relatus n. 1315. idem tot Canones supra cit. vel ergo loquuntur de matrimonio solum contracto ad castitatem vivendum vel ad copulam carnalem? si primum; matrimonium raturum tantum solvi potest ex solo consensu non impediti non volentis continere, ut constat ex n. 1307. quod tamen falsum esse, certum est per dicta supra. Sed nec dici potest, quod loquantur solum de secundo; tum quia, ut fatetur ipse Pontius, antecedenter ad omne jus humanum tale matrimonium jure naturali irritum est, consequenter jus humanum suae dispositionis nullum omnino novum effectum produceret; tum, quia matrimonium contrahitur non solum ad copulam carnalem, sed etiam individuum vitae societatem, adeoque deficiente potentia ad eam copulam adhuc eo casu staret matrimonium individuae inter se vitae, adeoque falsum dicerent: *tale matrimonium esse simpliciter nullum.*

Ad secundum a S. Thoma loc. cit. non intelligi nudum contractum per consensum mutuum ad castitatem vivendum simul; tum quia multi dicunt, hanc voluntatem, *obligatione castitatis vivendi in conjugio*, apposita in ipso contractu matrimonij, esse contra substantiam talis contractus, ut diximus a n. 769. tum quia sic etiam stare posset matrimonium inter Patrem & filiam, Matrem & filium

U u l i u m

liū, quod tamen nec S. Thomas, nec Pontius nec alij concedunt. Nam inter hos verè stat talis animorum conjunctio: *per illam igitur animorum conjunctioem*, etiam ex mente D. Thomæ, venit solum *legitimus consensus viri & mulieris ad constituendum sibi mutuò jus suorum corporum*, per copulam carnalem, per se aptam generationi prolis: talis autem consensus impossibilis est impotenti ad copulam; ergo etiam eidem impossibilis est *contractus conjugalis*, ad castè vivendum *in conjugio*; hæc enim voluntas supponit *conjugium*, quod non stat sine jure mutuò ad usum conjugalem per carnalem copulam, licet stet sine juris usu.

1322. Unde notandum, quando dicitur, in contractu matrimonij, consensum debere ferri *in copulam*, dupliciter intelligi posse. Per *copulam* intelligendo *jus*, quod alteri constituitur per contractum conjugalem ad carnalem copulam; vel per *copulam* intelligendo *ipsum usum talis juris*, consequenter ipsam carnalem copulam. Primus consensus est de substantia matrimonij; non autem secundus, uti per se manifestum est. Et in primo sensu intelligendus est S. Thomas dicens, inter Beatissimam Dei Matrem, & S. Josephum fuisse verum matrimonium, *quantum ad primam perfectionem*, nimirum animorum conjunctioem, quia uterque consensit in copulam (hoc est *jus*, & obligationem) conjugalem, non autem carnalem, quæ solum est usus juris conjugalis.

1323. Ad tertium in n. 1318. r. cum distinctione ma. & concedo illam, si ea *animorum conjunctio* directè tendat ad constituendum sibi mutuò jus suorum corporum, ut dictum est; si secus, N. ma. illud autem in impotente impossibile esse, fateatur ipse Pontius; ergo. Ad primam prob. ma. r. concedendo matrimonium esse posse, sine omni ejus usu per copulam carnalem; vel etiam sine ordine ad copulam *in se* per matrimoniale consensum *directè intentam*: non autem *intentam in causa*, seu jure ad ipsam; concedo pariter *corpus generationi aptum* non esse *materiam matrimonij necessariam*, per illud intelligendo *corpus secundum*; secus, intelligendo *corpus carnali copule aptum*; hinc distin. consequ. ergo sine corpore generationi, hoc est, fecunditati apto, stat matri-

monium contrahendū. C. sine corpore copule carnali apto. N. consequ. ad secundam prob. ma. r. N. ma. universaliter. Nam etiam juxta Pontium in n. 1318. corpus carnali copule aptum est materia necessaria matrimonij ad *copulam carnalem contracti*; cum ipse fateatur ab impotente, etiam jure naturæ invalidè contrahi matrimonium ad copulam; & tamen per ipsum, si matrimonio ritè contracto superveniat impotentia, stat Sacramentum matrimonij. r. 2. ad object. Pontij n. 1318. distinguo majorem: nullum Sacramentum subsistit, sine materia necessaria Sacramenti, quando Sacramentum est *in fieri*, datâ maj: quando est, tam in fieri, quam in facto esse. N. ma. universaliter. hinc datâ Min. dist. consequ. ergo corpus aptum carnali copule non est materia necessaria hujus Sacramenti in facto esse. C. *in fieri* N. consequ. dixi *corpus aptum copule*. Nam *corpus secundum* non requiritur dictum est, quod autem corpus carnali copule aptum, esto sit materia necessaria Sacramenti matrimonij, quando hoc Sacramentum est *in fieri*, sit materia necessaria Sacramenti, non autem, quando est *in facto esse*, concedit ipse Pontius, cum tale matrimonium semel ritè contractum, impotentia ad copulam etiam perpetuà superveniente, etiam ipso teste, non dirimatur.

Quæ adducit ex cit. Canonibus in n. 1318. pro valore matrimonij etiam de jure Ecclesiastico, intentum non probant; cum ex ipsis clarè habeatur, impotentem non posse haberi *in uxorem* c. *consultationis* h. t. ibi: *ut quas tanquam uxores habere non possunt, habeant ut sorores*; quod non stare, si cum impotente matrimonium foret. Nec obstat, quòd dicatur, *habendas ut sorores*; quia id non præcipitur, sed solum permittitur, si simul manere velint, secus si incontinentiæ periculo, quod stat etiam inter Patrem & filiam, inter quos tamen nullum stare potest matrimonium. Male autem dicit Pontius, *cit. c. 58. n. 2. quod Celestinus III. decernat valere matrimonium, si sit ad castè vivendum*, dum in c. *Requisisti* h. t. dicit, *si probatâ impotentia conjuges simul habitare non voluerint, non impeditus potest alteri nubere*; & subjungat: *si ambò consentiant, simul esse, vir cã, si non ut uxorem, saltem ut sororem habeat*. Nam

ex his verbis non colligitur, ullum conjugium, sed solum casta simul habitatio illis permilla, que non facit matrimonium.

135. Quando in c. *Requisisti* 33, q. 1. dicitur quod si non impeditur non potest ea (muliere) uti pro uxore, habeat ut sororem; si autem retinaculum conjugale voluerit rescindere; maneat utriusque innupti: addit Pontius cit. n. 5. eos, qui hoc casu putant, matrimonia solvi, seu rescindi, ignorantia antiquitatis habi, quod ignorent, ea formulam (habeant ut uxore) tantum significari, conjuges illos non daturus operam ijs actibus, quos licitos efficit maritale consortium inter eos, qui obeundo muneri potentes sunt; sed caste victuros, ac si cum sorore versarentur, manente tamen vinculo conjugij. Nam hac interpretatio non recte procedit; si enim etiam stante tali impotentia manet vinculum conjugij, saltem rati, quomodo illis permittitur illud retinaculum conjugale rescindere, si volue-

rint? verum enim matrimonium, icet ratum tantum, libero conjugum consensu rescindi non potest; at hoc retinaculum conjugale in, dato casu, libero non impediti consensu, rescindi potest; ergo non est verum matrimonium. Accedit clara Sixti V. declaratio huic interpretationi aperte contraria in n. 1315. Igitur in hoc textu per conjugale retinaculum non venit verum sed putativum conjugium, quod ipsi rescindere non possunt: sed, si sine auctoritate Ecclesie rescindant, innupti remanere debent, ne non solum legitime priori putativo matrimonio alijs scandalo sint, transitu ad alia vota. Ex his tandem concluditur, impotentiam, quam diximus esse impedimentum dirimens, dirimere matrimonium non in jure mero humano, & Ecclesiastico, sed naturali; adeoque etiam inter infideles ejusmodi matrimonia irrita, ac nulla esse. Ratio est ex dictis.

QUÆSTIO XVI.

In Tit. XVI. De Matrimonio contracto contra interdictum Ecclesie.

136. Interdictum Ecclesie hic sumitur pro Ecclesie prohibitione, ne inter aliquos matrimonium celebretur, vel absolute, vel certo tempore, aut in certis circumstantijs. Sumi potest late pro qualibet matrimonij Ecclesiastica prohibitione, & sic comprehendit omnia impedimenta etiam dirimentia: stricte autem hic supponit pro interdicto, seu prohibitione facta a superiore Ecclesiastico, ob legitimam causam interdicens matrimonium celebrari ad tempus, donec melius constet de habilitate contrahentium, vel caveatur scandalo inde nato, vel nascituro. Unde sub interdicto Ecclesie in hoc titulo non venit tempus feriatum, quo matrimonium solenniter celebrare non licet; sed solum Ecclesie vetitum, hoc est prohibitio, ut expositum est. Nam tempus feriatum, & Ecclesie vetitum significant distincta impedimenta impedientia tantum; illud enim non interdicit matrimonium, sed tantum ejus solemnitatem, ut dicemus infra; istud vero ipsum matrimonium.

137. Not. autem, non tantum Pontificem, sed etiam ordinarium, imò & Parochum, posse suis ex justa causa matrimonium ad

tempus aliquod interdicerere, ut si denuntietur impedimentum, vel aliquid simile, ratione cujus matrimonium ab illis iniiri non expedit, donec vel de veritate constet, vel malis prudenter timendis caveatur. Et quamvis Parochus, imò & Decanus, aut Archidiaconus, juxta Trid. sess. 24. de Reform. c. 20. §. Ad hac, non habeat officium Judicis Ecclesiastici, cujus est causas matrimoniales cognoscere, ac pertractare; est tamen officio superior suorum Parochianorum, cui convenit justa causa id exigente, matrimonia ad tempus impedire, quando contrahere volentes, denuntiantur laborare aliquo impedimento; vel ex eo contractu nascitura non levia scandala, prudenter timeri potest; colligitur ex cit. c. fin. §. fin. ibi: Sane si Parochialis Sacerdos tales conjunctiones (nimirum personarum impedimento laborantium) prohibere contempserit &c. de quo plura Sanchez l. 7. hic d. 6. n. 6.

Hinc quando dicitur, interdictum Ecclesie tripliciter fieri. 1. per Canonem, quo inhibentur solum solemnitates nuptiarum, non autem ipsae nuptie, non solennes. 2. per Judicem Ecclesiasticum. 3. per sponso-

Uu 2 rum